

Lausuntopyyntö:

Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 §:n muuttamiseksi

Mäntyharjun kunnan lausunto

1. Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Esityksen yleiset tavoitteet parantavat julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut ovat kannatettavia. On kuitenkin perusteltua epäillä, että sidosyksikköjen ja asiakasomistajien yhteistyömahdollisuuden rajoittamisella ei tulla saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Markkinoilla ei kaikilta osin ole tarjolla sidosyksikköjen kunnille kohdentamia ja räätälöimiä vastaavia palveluita. On vaara, että uudistus ei lisää kilpailua ja heikentää erityisesti pienempien hankintayksiköiden asemaa.

2. Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen. Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen ja hankinnan huolellista valmistelua?

Markkinakartoitukseen esitetty muutos on kannatettava. Markkinavuoropuhelun lisääminen lähtökohtaisesti parantaa hankintojen laatua. Ongelmaksi asiassa saattaa muodostua pienten hankintaorganisaation rajalliset resurssit niin osaamisen kuin ajan suhteen.

Hankintalain 75 § muutos tarkoittaisi sitä, että EU:n kynnsarvon ylittävä hankintasopimus tulisi jakaa osiin.

Hankintavalta pitäisi asian suhteen säilyttää hankintayksiköllä.

Hankintalain 124 §:n muutos siten, että hankinta tulisi keskeyttää, jos hankintayksikkö olisi saanut tarjouskilpailussa vain yhden tarjouksen ei huomioi kuntien esilaisia toimintaympäristöjä. Muutos johtaisi todennäköisesti huomattavaan hinnannousuun monessa tapauksessa.

3. Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotettujen sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Millaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Esitetty omistuksen vähimmäisvaatimus vaikuttaa eri kuntiin, eri toimialoihin ja eri yhtiöihin hyvin toisistaan poikkeavalla tavalla. Pahimmillaan se vaarantaa yhtiömuotoon rakennetun kuntien välisen yhteistyön ja palvelutuotannon. Erityisen ongelmallinen esitys on pienten kuntien kannalta. Esitetyn rajoituksen sijaan tulisi kiinnittää huomiota kuntien konserniohjaukseen ja yhtiöiden hallitustyöskentelyyn kuntalain ja osakeyhtiölain hengessä.

Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimintojen kannalta ja yleisesti?

Mäntyharjun kunta hankkii koulujen ja varhaiskasvatuksen ruokahuoltopalvelut osaomistamaltaan in-house – yhtiöltä Järvi-Saimaan Palvelut Oy:ltä. Kunnan omistusosuus on alle 10 %, mutta tilanne voidaan korjata osakkaiden keskinäisillä osakekaupoilla.

Jätehuolto on järjestetty Mäntyharjussa Kymenlaakson Jäte Oy:n kautta. Mäntyharjun omistusosuus yhtiössä on alle 10 %. Kuntaomistajien määrä huomioiden ja koska yhtiössä on useita Mäntyharjua suurempia kuntia (mm. Kouvolan ja Kotkan kaupungit) on asian korjaaminen osakekaupoilla tuskin mahdollista.

Mäntyharju on osakkaana Numera Palvelut Oy:ssä (talous- ja palkkahallinto), Sansia Oy:ssä (hankinta prosessit) ja Koha-Suomi kirjastoyhteistyössä. Erityisen haitallinen esitetty muutos olisi kirjastoyhteistyölle, kun toimiva kuntien välinen yhteistyö vaarantuisi vain yhteistyön juridisen muodon vuoksi. Nyt toteutettu yhteistyö in-house yhtiön kautta mahdollistaa pienelle kunnalle toimintojen kehittämisen kunnan omista lähtökohdista.

Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toimita markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin)

Osassa in-house asemassa toimivia yhtiöitä voidaan lakimuutoksen vaatimus toteuttaa osakkaiden välisillä kaupoilla. Valtakunnallisesti tai hyvin eri kokoluokkaa edustavien in-house – yhtiöiden kanssa tämä ei ole mahdollista. Yhtiöt ovat antaneet lausunnon omasta näkemyksestään asiassa.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Ehdotetut siirtymäajat ovat markkinavaikutuksiin nähden täysin riittämättömät.

Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi? Siirtymäaikaa tarvittaisiin osakkaiden välisten osakekauppojen toteuttamiseksi. Huomattavasti haastavampaa olisi toiminnan järjestäminen seudullisesti tai valtakunnallisesti toimivien in-house asemassa olevien yhtiöiden osalta.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Millaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Yhdymme Kuntaliiton lausunnossaan esittämään.

4. Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivin reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva säätely?

Ehdotuksella on negatiivinen vaikutus huoltovarmuuteen.